ယောနသံစင်ရော်၏ နက်နဲသော ပဟေဠိများကို ဖွင့်ဆိုခြင်း

အမှာစာ

ဆရာတော်၏ သုံးသပ်တင်ပြမှုသည် ကျမ်းတစ်စောင်ဟူ၍ သတ်မှတ်နိုင်သည်။ ကျမ်းသော်မှ ပါရဂူဘွဲ့ပေးနိုင်သော (D.Litt) ဘွဲ့ပေးမည်ဆိုလျှင် ပေးနိုင်သော ကျမ်းတစ်စောင်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရမည်။ အပိုင်း(၁)နှင့် အပိုင်း (၂)ပါအချက်များသည် စာအုပ်စာတမ်းဖတ်လျှင် အများသူငါ ရေးထားသည်များတွင် တွေ့နိုင်မည်ဖြစ်သော်လည်း အပိုင်း(၃)မှာမူ ထိုကဲ့သို့မဟုတ်ပေ။ အထူးသဖြင့် လက်တွေ့ကျင့်စဉ်ပိုင်းတွင် ဆရာတော်ဖော်ပြသော နည်းစနစ် (Methodology) သည် မည်သည့် သုတေသနကျမ်းနှင့်မျှ မတူအောင် လက်တွေ့မှရရှိထားသော အတွေ့အကြုံကို စာဖြင့်ကြိုးစား ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

အပိုင်း (၁)နှင့် အပိုင်း (၂)ပါအချက်များသည် စာအုပ်စာတမ်း၊ ကျမ်းများဖတ်လျှင် တွေ့ရှိနိုင်သေးသည်ဟု ဆိုသော်လည်း ဆရာတော်သည် ထိုအပိုင်းများတွင် သုတေသနဆိုင်ရာနည်းပညာ (Research Methodology) ကို သေချာစွာလက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ထိုအပိုင်းများတွင် ဆရာတော်သည် သုတေသနတစ်ခု၏ မရှိမဖြစ်သော တွေးဆချက် (Hypothesis) တစ်ခုကို တင်ပြထားပြီး ထိုတွေးဆချက်မှ အထောက်အထားများပေါ် မူတည်၍ နိဂုံး (Conclusion)တစ်ခုကို ဆွဲယူဆင်ခြင်မှု (Inferred) ပြုလုပ်ထားသည်ကို တွေ့ရှိရမည် ဖြစ်သည်။

သုတေသနဆိုင်ရာ နည်းပညာဟု ရည်ညွှန်းပြောနေကြသော ယခုကဲ့သို့သော ခေတ်ကာလတွင် ဆရာတော်သည် ဗုဒ္ဓစာပေဆိုင်ရာ အချက်အလက်များပေါ် မူတည်၍ သုတေသနပြုနည်းကို သုံးထားသည်မှာ စနစ်ကျမှုရှိသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ ဆရာတော်သည် အဆုံးစွန်သော ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ကို ဖော်ပြထားပြီး ထိုရည်မှန်းချက်သို့ ရောက်ရှိဆုပ်ကိုင်နိုင်မည့် နည်းစနစ်ကိုလည်း (ဗုဒ္ဓအဆုံးအမ၏ လမ်းညွှန်မှုကဲ့သို့ပင်) လမ်းညွှန်တင်ပြထားခဲ့ပေသည်။ လက်တွေ့မပါသော သဘောတရားသက်သက်မဟုတ်ဘဲ လက်တွေ့အနှစ်သာရများဖြင့် ပြည့်လျှမ်းနေသည့် သဘောတရား လမ်းညွှန်ချက်များဖြစ်ပေသည်။ ဤမျှဖြင့်ပင် ဆရာတော်၏ကျမ်းသည် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ အနှစ်သာရပြည့်ဝသည့် ကျမ်းတစ်စောင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်ဟု မှတ်ယူနိုင်ပေသည်။

ယောနသံစင်ရော်နှင့်ပတ်သက်၍ ဗုဒ္ဓရှုထောင့်မှ ဆရာတော်၏သုံးသပ်ချက်ကျမ်းသည် ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ကျမ်းတစ်စောင်သာမက ဒဿနဆိုင်ရာ ကျမ်းတစ်စောင်အဖြစ်လည်း ရှုမြင်သတ်မှတ်နိုင်ပေသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ဆိုရလျှင် ဆရာတော်၏ကျမ်းအား ဒဿနရှုထောင့်မှ

လေ့လာနိုင်သည်။ ဒဿနရှုထောင့်မှဟုဆိုလိုက်လျှင်ပင် ဒဿနိကဗေဒ (Philosophy) ဟူသော ဘာသာရပ်ကို မြင်သာအောင် ပုံဖော်ပြရမည်ဖြစ်သည်။ Philosophy ဟူသော ဝေါဟာရသည် ဂရိဘာသာစကားမှ ဆင်းသက်လာပြီး Philian နှင့် Sophia ဟူသော ဝေါဟာရနှစ်ခုပေါင်းထားခြင်း ဖြစ်သည်။ Philian အဓိပ္ပါယ်မှာ to love, love of ဟု အဓိပ္ပါယ်ရပြီး Sophea ၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ Wisdom ဖြစ်သည်။ ဝေါဟာရနှစ်ခုပေါင်း၏အဓိပ္ပါယ်မှာ Love of wisdom (အသိပညာကို မြတ်နိုးခြင်း) ဖြစ်သည်။

ဒဿနိကဗေဒတွင် အခြေခံကဏ္ဍကြီးငါးရပ်ရှိ၏။ ကဏ္ဍကြီးတစ်ခုတစ်ခုတွင် မေးခွန်း တစ်ခုတစ်ခုကို ဖြေထားသည်ကိုတွေ့ရ၏။

ထိုမေးခွန်းများမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ပါသည်-

(က) အစစ်အမှန်သဘော (Reality) ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

(ခ) အစစ်အမှန်သဘောကို လူတို့သိနိုင်ကြပါသလော၊ သိနိုင်ပါက အဘယ်ပုံ အဘယ်နည်းအားဖြင့် သိနိုင်ပါသနည်း။

(ဂ) လူတို့တွင်ရှိသော အသိပညာရပ်များအတွက် အချို့ကို ယုတ္တိတန်သည်ဟု သတ်မှတ်သည်၊ ယုတ္တိတန်ခြင်း (Logical) ယုတ္တိမတန်ခြင်း (Illogical) ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

(ဃ) လူတို့သည် အပြုအမူများကို ပြုလုပ်ကြသည်၊ ယင်းတို့အနက် အချို့ကို အပြုအမူမှန် (Right Action) ဟု သတ်မှတ်၍ အချို့ကိုမူ အပြုအမူမှား (Wrong Action) ဟုသတ်မှတ်သည်။ အပြုအမူမှန်ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း၊ အပြုအမူမှားဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

(င) လူတို့သည် **'အလှအပ'**ကို ခံစားလိုကြသည်။ သို့သော် **'အလှအပ'** ဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။ အရာတစ်ခု၏ **'အလှအပ'**ကို မည်သို့သော အချက်ကိုစံထားကာ အကဲဖြတ်မည်နည်း။ *

* ဒေါ်ခင်ဆက်ဖီး ဒဿနိကဗေဒ၏ အခြေခံကဏ္ဍကြီးများ ဒဿနစာစဉ်(၁) ဒဿနိကဗေဒအသင်း၊ ရန်ကုန်၊ ၂၀၁၄

အထက်ပါမေးခွန်းများကိုမေးပြီး အဖြေရှာသော ဒဿနိကဗေဒပညာရပ်တွင် မေးခွန်းတို့၏ သဘောသဘာဝနှင့်အတူ သက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍများ၏ သီအိုရီများ အောက်ပါအတိုင်း ရရှိပေမည်-

(က) ရှိမှုဗေဒ

(ခ) သိမှုဗေဒ

(ဂ) ယုတ္တိဗေဒ

(ဃ) ကိုယ်ကျင့်တရားဗေဒ

(င) ရသပညာ တို့ဖြစ်သည်။

ပထမဦးဆုံးကဏ္ဍ၌ အစစ်အမှန်သဘော၊ အရှိတရားသဘောကို လေ့လာသော ရှိမှုဗေဒဖြစ်ပေသည်။ ယောနသံစင်ရော်ဝတ္ထုထဲတွင်ပါသော အတုလွတ်အမြင့်ဆုံးဘုံ (Heaven) ဟူသော အရှိတရားတစ်ခုကို ဆရာတော်ကသဘောတွေ့၍ ဗုဒ္ဓတရားတော်ရှိ 'နိဗ္ဗာန်'နှင့် နီးစပ်မှုရှိသည်ဟု ထင်မြင်ပေသည်။

'အတုလွတ်အမြင့်ဆုံးဘုံဆိုတာ နေရာဌာနလည်း မဟုတ်ဘူး၊
အချိန်ကာလလည်း မဟုတ်ဘူးဆိုတာ၊
ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဌာန ကာလဆိုတာတွေဟာ
အဓိပ္ပါယ် ရှိကို မရှိလို့ဘဲကွ'

ဟူသော မှတ်ချက်သည် အလွန်စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းလှသည်။ ဗုဒ္ဓ၏ဟောကြားချက်များ အနက်မှ အဘိဓမ္မာကျမ်းပါ အရှိတရားလေးမျိုး၊ စိတ်၊ စေတသိက်၊ ရုပ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့သည်လည်း ဤကဏ္ဍနှင့် ပတ်သက်နေသည်ကို တွေ့ရပေမည်။

ဒုတိယကဏ္ဍ၌ သိမှုဗေဒနှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာတော်အဓိကထားခဲ့သည်မှာ ဆင်ခြင် ခြင်းသက်သက်မဟုတ်၊ အာရုံခံစားမှုသက်သက်လည်း မဟုတ်၊ လက်တွေ့ပါဝင်သော ကျင့်ကြံခြင်းကိုသာ အဓိကထားခဲ့သည်။ လက်တွေ့ပျံသန်းခြင်းကို အဓိကထားခဲ့သော ယောနသံစင်ရော်ကဲ့သို့ပင်ဖြစ်သည်။

တတိယကဏ္ဍ၌ ယုတ္တိဗေဒကဏ္ဍတွင် ဆရာတော်သည် ယုတ္တိဗေဒဆင်ခြင်ခြင်း တစ်မျိုးဖြစ်သော နှိုင်းယှဉ်ဆင်ခြေ (Analogy) ကို အသုံးပြုထားသည်။ နှိုင်းယှဉ်ဆင်ခြေတွင် လူနှစ်ဦး၊ အဖြစ်အပျက်နှစ်ခုတို့ကို အချက်အလက်အချို့ပေါ်တွင်မူတည်ပြီး နိဂုံးရောက်အောင် ဆွဲဆောင်ရေးသားထားပေသည်။ ကမ်းခြေစင်ရော်တို့နှင့်မတူသော ယောနသံစင်ရော်၏ ဌါန၊ လုံ့လ၊ လေ့ကျင့်မှု အမြင်မှန်တရားတို့သည် ဘုရားလောင်းဘဝက ကျင့်ကြံခဲ့သည်များနှင့် များစွာဆင်တူမှုရှိကြောင်း တွေ့ရှိခံစားရသည်။ ငှက်တစ်ကောင်နှင့်လူကို နှိုင်းယှဉ်ထားသည်မှာ မသင့်လျော်ဟု မယူဆသင့်ပါ။ ဘုရားလောင်းကိုယ်တိုင်လည်း နစဉ်ကငှက်၊ တိရစ္ဆာန် စသည့်ဘဝများတွင် ကျင်လည်ခဲ့ကြောင်း မှတ်သား ကြရပေသည်၊ ဘဝနှစ်ခု၊ ဘဝနှစ်မျိုးကို နှိုင်းယှဉ်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ဌါန၊ လုံ့လ၊ ဝီရိယနှင့် လက်တွေ့ကျင့်ကြံမှုကိုသာ နှိုင်းယှဉ်ထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

စတုတ္ထကဏ္ဍ၌ ကိုယ်ကျင့်တရားပညာသဘောတွင် ကိုယ်ကျင့်တရားဟူသည် လူတို့ ပြုလုပ်သော အပြုအမူတို့၏ အမှား၊ အမှန်၊ ယင်းတို့နှင့်ပတ်သက်သော နှုန်းစံများကို လေ့လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓသည် ဘဝ၏သစ္စာနှင့် ဘဝ၏အဓိပ္ပါယ်ကို ဖော်ဆောင်ခဲ့ကြောင်း ဆရာတော်က ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။ ဗုဒ္ဓညွှန်ကြားခဲ့သော ဘဝချုပ်ငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုနိုင်မည့် ကျင့်စဉ်သည် သစ္စာ ၄-ပါး အမှန်တရားနှင့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးကျင့်စဉ်တို့အား ပုံးသည် ကိုယ်ကျင့်တရားများပင် ဖြစ်သည်။

ပဉ္စမကဏ္ဍ၌ ဆရာတော်၏ရေးသားချက်များတွင် ရသပညာရပ်နှင့် ပတ်သက်၍လည်း တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ဆရာတော်၏ဖွင့်ဆိုချက်များသည် ဥပမာ၊ ဥပမေယျတို့ဖြင့် ကွင်းကွင်းကွက်ကွက်ဖြစ်အောင် ဖော်ပြနိုင်ခဲ့သည်။ စာပန်းချီရေးချယ်ရာတွင် ထင်ရှားပြတ်သားမှုရှိသဖြင့် စာပေအနုပညာစံနှုန်းဖြင့် တိုင်းတာမည်ဆိုလျှင် တိုင်းတာခံနိုင်ကြောင်း တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

အကျဉ်းချုပ်၍ တင်ပြရပါလျှင် ဆရာတော်၏ကျမ်းသည် ဘာသာရေးကျမ်းတစ်စောင် သာမကဘဲ ဒဿနဆိုင်ရာကျမ်းတစ်စောင်ဖြစ်ကြောင်း ကောက်ချက်ချရမည် ဖြစ်ပေသည်။ သေချာစွာဖတ်ကြည့်လေလေ သိမှတ်စရာ၊ လိုက်နာစရာ၊ ကျင့်ကြံစရာများဖြင့် ပြည့်လျှမ်းနေသည်ကို တွေ့မြင်ခံစားရမည် ဖြစ်ပေသည်။

ဒေါက်တာမြင့်မြင့်အေး
ပါမောက္ခ၊ ဌာနမှူး (ငြိမ်း)
ဒဿနိကဗေဒဌာန
ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်
အချိန်ပိုင်းပါမောက္ခ
အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာပြုတက္ကသိုလ်

၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ၆ ရက်